

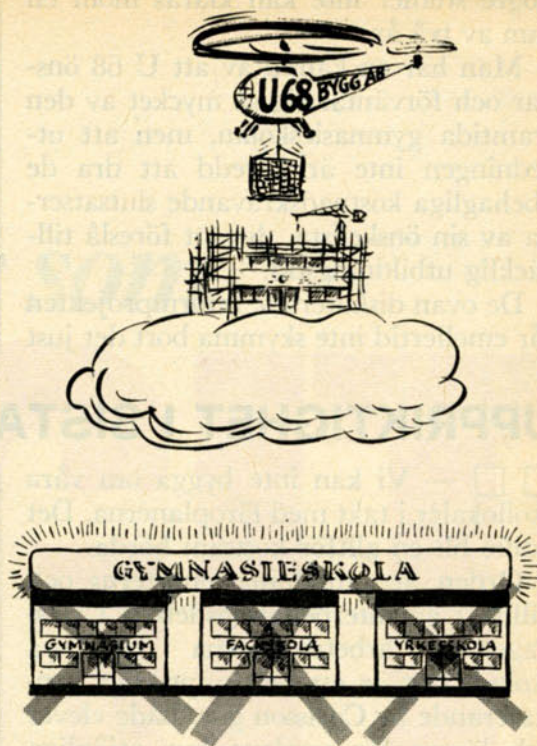
GYMNASIE- SKOLANS UTVECKLING

□ □ Om ett par månader begåvas vårt utbildningssystem med en ny skolform. Den heter som bekant gymnasieskolan. De tre nuvarande skolformerna gymnasiet, fackskolan och yrkesskolan uppgår i nyskapelsen.

Trots att vi sålunda ännu inte sett denna skolform i praktiken, sitter en utredning och funderar på hur man skall förändra den på kort sikt och hur den radikalt skall reformeras på längre sikt. Denna förutseende utredning förkortas som bekant U 68.

U 68 vill infoga gymnasieskolan i ett system med återkommande eller varvad utbildning. Därför, menar U 68, måste gymnasieskolan ge *alla* sina elever *både* yrkesförberedelse och studieförberedelse. Det förra för att eleverna skall kunna gå direkt ut i yrkeslivet i stället för att översvämma universiteten och låta sig utbildas till humanister och samhällsvetare som sedan får svårt att få s k adekvat sysselsättning. Det ligger ett visst mått av förnuft i denna tankegång.

På *kort sikt* kan denna tankegång förverkligas på olika sätt menar U 68. Ett par dåliga sätt redovisas i utredningens debattskrift om gymnasieskolan. Dessa är dels tanken att i vanliga s k teoretiska läroämnen införa vissa yrkesförberedande moment, dels tanken att ta bort vissa linjer i gymnasieskolan. Det förra sättet ger en uttunnad yrkesfärdighet som knappast några avnämare nappar på. Det senare innebär ju att man radikalt beskär elevernas valfrihet. Det klokaste U 68 kan göra på den här punkten är att i sitt huvudbetänkande nästa år föreslå dels att elever på s k teoretiska linjer i gymnasieskolan ges möjlighet att frivilligt välja till ett yrkesämne, dels att ge dem möjlighet att efter de tre "teoretiska" åren genomgå en koncentrerad yrkesteknisk utbildning. Då får eleverna något matnyttigt att visa upp när de skall ut i arbetslivet och det kan de sannerligen behöva. En motsvarande möjlighet till komplettering av utbildningen bör skapas för eleverna på de



nya 2-åriga yrkestekniska linjerna. De bör inom vuxenutbildningen erbjudas möjlighet att komplettera sina förkunskaper om de vill övergå till högre utbildning.

På *längre sikt* anmäler sig många stora principfrågor för gymnasieskolan, om U 68:s system med återkommande utbildning skall realiseras. Skall den bli obligatorisk eller frivillig? Det finns skäl både för och emot. Rent kvantitativt blir skillnaden inte så stor. Ca 90 procent av en årskull antas frivilligt söka sig till gymnasieskolan. De resterande 10 procenten kommer förmodligen att ha mycket låg motivation för studier efter grundskolan. Starka skäl talar för att inte tvinga dem till fortsatta studier. Men om man låter gymnasieskolan bli frivillig måste dessa 10 procent av varje årskull senare efter en tids yrkesarbete ges en rejäl chans att i vuxenutbildningen få en fortsatt skolning.

En annan viktig fråga är längden på gymnasieskolan. Nu är denna givetvis beroende av målet för utbildningen. U 68 tänker sig att varje elev i gymnasieskolan själv skall kunna kombinera ihop sin utbildning och därmed bestämma målet. Utbildningstiden skulle därigenom kunna variera. Rent allmänt torde dock vara realistiskt att räkna med att en användbar yrkesutbildning kombinerad med erforderlig förberedelse för

**SKOL
VÄRLDEN**

30.4.1971

Omslagsfoto:
Anders Enarsson

högre studier inte kan klaras inom en ram av två år.

Man har en känsla av att U 68 önskar och förväntar sig så mycket av den framtida gymnasieskolan, men att utredningen inte är beredd att dra de obehagliga kostnadskrävande slutsatserna av sin önskelista, dvs att föreslå tillräcklig utbildningstid.

De ovan diskuterade reformprojekten får emellertid inte skymma bort det just

nu viktigaste, nämligen att den från 1 juli i år integrerade gymnasieskolan verkligen måste ges lugn och ro att klara de många problem som alltid uppstår när en skolreform skall sjösättas. Flera uttalanden från departement och skolöverstyrelse tyder också på att dessa instanser nu har lärt sig läxan från tidigare skolreformer och tänker ge den nya gymnasieskolan chansen att "sätta sig" under 1970-talet. ☐

UPPRIKTIGHET I SISTA STUND

☐ ☐ — Vi kan inte bygga om våra skollokaler i takt med läroplanerna. Det skulle bli en alltför kostsam börda.

Orden är utbildningsministerns och fällda i en interpellationsdebatt i riksdagen om arbetsformerna i den nya skolan. Det är ett helt uppriktigt konstaterande hr Carlsson gör. Både elever och lärare får uppleva hur otjänliga många — ja, de flesta skollokaler — är för den nya skolan.

Lokalerna är t ex inte anpassade efter de varierande klasstorlekar läroplanen förväntar att man skall ha. Riksdagen får gå in mer bestämt för att av utbildningsdepartementet i fortsättningen kräva exakta uppgifter om vad föreslagna läroplansreformer kostar att omätta i praktiken. Det är uppenbart att utgifterna för Lgr 69 nu kommer som en chock för både riksdagsledamöter och kommunala förtroendemän. ☐

LÄRARVANA GER BÄTTRE SYO

☐ ☐ Den nya organisation av studie- och yrkesorienteringen i grundskolan och gymnasieskolan som utbildningsministern presenterat i en proposition får klart underbetyg av *Expressen*. Tidningen vänder sig med skärpa mot påhittet att ta bort yrkesvalslärartjänsterna. När utbildningsministern vill göra det har han inte brytt sig om att lyssna på elevernas och lärarnas erfarenheter av systemet med särskilda yrkesvalslä-

rare, menar tidningen och betonar: "Knappast någon institution i den nya skolan har fungerat så gnisselfritt som yrkesvalslärarna. De arbetar själva som lärare på det högstadium de betjänar, de känner lärarna och stämningarna bland eleverna, de kan snabbt rycka in och göra sig förstådda vid de konferenser den nya skolan vimlar av, de finns nära till hands när elever och föräldrar frågar efter dem."

Tidningen slår vidare fast att förslaget om kringfarande "syofunktionärer" är värslöst och omotiverat. "Yrkesvalslärarna", fortsätter *Expressen* insiktsfullt, "spelar en viktig roll för att sprida kännedom om yrken som eleverna på grund av slentrian inte tänker på. Inte minst viktigt är deras arbete på att bryta ner fördomar om könsrollerna. Att det mesta ännu återstår att göra på detta område är knappast deras fel. Om syofunktionären blir en farande sven utan lärarvana förtylligas hans kontakt med skolarbetet och eleverna."

Ja, man får hoppas att riksdagen vid sin behandling av hur syo skall vara upplagd ser mer realistiskt på problemet än vad utbildningsministern gjort!

Veckans Staffan:



- VAD SKULLE MAN GÖRA OM MAN T.E.X. VORE BÅDE ILLITERAT OCH OMUSIKALISK?
- SKRIVA FÖR SVENSKTOPPEN.